

Miten motivoida lapsi ryhmässä musiikinopiskeluun?

Janika Kerola

OPINNÄYTETYÖ
Huhtikuu 2024

Musiikin tutkinto-ohjelma
Musiikkipedagogi

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Musiikin tutkinto-ohjelma
Musiikkipedagogi

KEROLA, JANIKA

Miten motivoida lapsi ryhmässä musiikinopiskeluun?

Opinnäytetyö 34 sivua, joista liitteitä 9 sivua

Tämän työn tavoitteena oli tutkia, miten motivoida oppilaana alle kouluikäinen lapsi ryhmässä musiikinopiskeluun. Työssä on keskitytty palautteen merkitykseen, oppilaiden kohtaamiseen, positiiviseen ja kannustavaan asenteeseen, osallistamiseen sekä lasten mahdollisuuteen vaikuttaa oppituntiin. Työssä tutustuttiin alle kouluikäisten lasten motivaatiotaipumuksiin ja tehtiin tutkimusta koskien alle kouluikäisten lasten motivaatiota.

Tutkimuksena toteutettiin kaksi haastattelua musiikkialan tunnetuille kasvattajille: Maija Salolle sekä Soili Perkiölle. Lisäksi toteutettiin yksi haastattelu muskarissa lapsiryhmälle, johon osallistui kaksi 4–5-vuotiasta lasta. Näillä haastatteluilla pyrittiin keräämään tietoa siitä, minkälaiset asiat saavat pienet lapset motivoitumaan musiikinopiskeluun ja miten opettaja voi tukea lasten motivaatiota ryhmässä.

Lasten parissa tehty tutkimus osoitti, että lasten mielestä kaikkein mukavinta muskarissa on soittaminen ja soittimet. Myös rutiinien tärkeys näkyi lapsille toteutetussa tutkimuksessa. Muut tutkimukset taas osoittivat seuraavien asioiden tärkeyden pienten lasten motivaation kannalta: virittäminen tuntiin, samana toistuvat rutiinit, mielenkiinnon herättäminen, positiivisuus ja katsekontaktin tärkeys jokaiseen oppilaaseen tunnin aikana, suunnitelmallisuus ja tunnin rytmittäminen, kannustava ja hyväksyvä asenne, lapsen osallistaminen tekemiseen, uteliaisuuden herättäminen, lapsen oma oivaltaminen sekä ohjaajan hyppääminen leikin flow:hun. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää kaikessa musiikkikasvatuksessa pienille lapsille, niin muskareissa kuten päiväkodeissakin.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Culture and Arts
Music Pedagogy

KEROLA, JANIKA:

How to motivate a child in a group setting for music education
Title of Thesis2

Bachelor's thesis 34 pages, appendices 9 pages
April 2024

The aim of this thesis work was to study how to motivate preschooler to study music group. It focuses on the importance of feedback, meeting students, a positive attitude, inclusion, and the children's opportunity to influence the content of the lesson. Two well-known music educators were interviewed for the study: Maija Salo and Soili Perkiö. In addition, two children from a music play group for children ages 4 to 5 years old were interviewed. The aim of these interviews was to gather information about what kind of things motivate young children to study music and how can a teacher support children's motivation in a group.

The important factors for children's motivation are repetitive routines and consistency, arousing interest, and curiosity in the topic as well as positive, encouraging and accepting attitude and the importance of eye contact with every student during the lesson. Planning and pacing the lesson, involving the children, the children's own insightful participation and the instructor jumping into the flow of the play were also important factors based on the study. The research results can be used in all music education.

Key words: motivation, music education, group instruction, preschooler

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	MOTIVAATIO	6
	2.1 Motivaatio käsitteenä.....	6
	2.2 Pienten lasten motivaatio	6
3	MOTIVAATION TUKEMINEN RYHMÄOPETUKSESSA.....	9
	3.1 Toiminta pienten lasten ryhmässä.....	9
	3.2 Lasten kohtaaminen ja positiivinen asenne.....	10
	3.3 Palautteen merkitys.....	11
	3.4 Osallistaminen ja vaikutusmahdollisuus toimintaan	11
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	13
	4.1 Laadullinen tutkimus.....	13
	4.2 Aineiston keruumenetelmät.....	13
	4.3 Aineiston analyysi.....	15
	4.4 Tutkimuksen eettisyys	19
5	TUTKIMUSTULOKSET	20
6	POHDINTA.....	23
	LÄHTEET	24
	LIITTEET	26
	Liite 1. Haastattelukysymykset varhaisiän musiikkikasvattajille	26
	Liite 2. Suostumuslomake musiikkikasvattajille.....	27
	Liite 3. Tiedote tutkimuksesta musiikkikasvattajalle	28
	Liite 4. Suostumuslomake vanhemmille	30
	Liite 5. Tutkimustiedote vanhemmille	31

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä on tarkoitus selvittää, miten musiikkikasvattaja voi motiivoida alle kouluikäisiä lapsia ryhmässä musiikinopiskeluun, ja millaiset tekijät vaikuttavat motivaation syntyyn näin pienillä lapsilla. Työn tarkoituksena on myös antaa minulle tulevana musiikkikasvattajana lisää työkaluja ja ymmärrystä lasten motivaation herättämiseen ja tukemiseen. Tarkoitus on myös selvittää, miten tiede ja käytäntö kohtaavat keskenään. Toivon, että työni avaa myös muille pienten lasten parissa työskenteleville kasvattajille näkökulmia motivaation tukemiseen ja kehittämiseen opettaessa musiikkia ryhmässä, ja miksei yksilöopetukseenkin. Halusin keskittyä alle kouluikäisiin lapsiin ja tästä syystä tutkimusta on toteutettu muskarissa 4–5-vuotiaiden lasten ryhmässä, ja musiikkikasvattajien haastatteluina.

Motivaatio on niin vahvasti yhteydessä oppimiseen, että mielestäni sen voitaisiin todeta olevan avain oppimiseen ja tämän vuoksi näen aiheen tärkeänä jokaiselle meistä musiikkikasvattajista. Meidän tulee ymmärtää motivaatioon vaikuttavat asiat, jotta voimme tukea oppilaita ja heidän pitkäkestoista musiikinopiskelua. Motivaatio on myös mielestäni hyvin kiinnostava aiheena, sillä jokainen meistä on oma yksilönsä ja kaikki se, mikä motivaation syntymiseen vaikuttaa niin positiivisesti kuin negatiivisesti on hyvin mielenkiintoista.

Lasten motivaatiota on tutkittu lähinnä peruskoulun ensimmäiseltä luokalta lähtien, mutta toivon löytäväni vastauksia tätäkin pienempien lasten (4–6 v) motivaatioon. Työssäni tutustutaan Laitisen tekemään tutkimukseen pienten lasten motivaatiosta, joka on ensimmäisenä tutkinut alle kouluikäisten motivaatiota. (Ylä-tuuhonen 2021.) Työssä kuullaan myös tunnettujen musiikkikasvattajien näkökulmia pienten lasten motivaation herättämiseen ja tukemiseen. Tämän opinnäytetyön myötä toivoisin ymmärtäväni pienten lasten motivaatioon vaikuttavia asioita vieläkin paremmin ja tarjota näin myös mahdollisimman hyvää ja motivoivaa musiikinopetusta tulevassa työssäni.

2 MOTIVAATIO

2.1 Motivaatio käsitteenä

Sana motivaatio tulee latinan kielen sanasta *movere*, mikä tarkoittaa suomeksi liikkumista. Motiivi, motivaation kantasana viittaa vastaavasti toiminnan syyhyn ja aiheeseen. Motivaatio tarkoittaa käyttäytymistä tai toimintaa ja niiden pariin ohjaavia ja virittäviä tekijöitä. Motivoidulla toiminnalla nähdään päämäärä, mikä toimii virittäjänä toimijan tiettyyn tilaan. Tämän lisäksi motivaatioon liittyy olennaisesti toiminnan suuntautuminen ja tunnelataus. Motivaatiota voidaan kutsua yhdistelmäksi ajatus-, tunne ja tahtotoimintoja. (Laitinen 2021, 15–22.)

Motivaatio jakautuu sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Sisäinen motivaatio on tila, jossa motivaatio kumpuaa ihmisestä itsestään ilman ulkoista palkintoa. Tekeminen itsessään on tällöin ihmiselle jo hyvin palkitsevaa ja tärkeää. Ulkoisessa motivaatiossa motivaation syy ei lähde ihmisestä itsestään, vaan se syntyy ulkoisen palkinnon tai rangaistuksen kautta. Ulkoisesta motivaatiosta ajatellaan, ettei sen motivoiva vaikutus kannu yhtä pitkälle kuin sisäisen motivaation lataus. (Terveysverkko, n.d.) Bymanin 2000, (31–32) mukaan motivaatio ei kuitenkaan voi perustua pelkästään sisäiseen motivaatioon. Lapsen leikki mainitaan hyvänä esimerkkinä sisäisestä motivaatiosta kumpuavaksi, sillä se kestää usein pitkään ja leikki kiinnostaa lasta sisäisesti aina. Se saa aikaan myös usein lapselle ”flow” tilan (Opinvoimala, n.d). Tämän vuoksi myös musiikkileikkikouluissa leikki on tärkeässä asemassa jokaisella tunnilla.

2.2 Pienten lasten motivaatio

Yliopistonlehtori ja kasvatustieteiden tohtori Laitisen (2021) mukaan lasten motivaatiossa löytyy selkeitä eroja jo ennen esiopetusikää, ja jo neljävuotiailla on nähtävissä selkeitä eroja motivaatiossa. Nämä eroavaisuudet tulisikin tunnistaa jo varhaisessa vaiheessa. Motivaatioerot tunnistetaan parhaiten, kun tunnetaan lapsi pitkältä ajalta. Motivaatioerot nähdään säilyvän suhteellisen pysyvinä läpi

elämän, vaikka oppimismotivaatiota onkin mahdollista kehittää. Motivaatiota voidaan arvioida luotettavasti jo tämän ikäisillä. (Laitinen 2021, 16.) Laitinen on tutkinut pienten lasten motivaatiota sekä kandi-, että gradutyössään. Hän on myös tehnyt aiheesta väitöskirjan. Väitöskirjassaan (2018) hän väitteli motivaation suuntautumisesta 4–9-vuotiailla lapsilla. Laitinen on kirjoittanut myös kirjan pienten lasten motivaatiosta.

Laitinen näkee motivaation ilmenevän lapsilla kolmella eri tavalla oppimistilanteissa. Lapsi joko kiinnostuu tehtävästä heti sen saatuaan tai välttelee sitä täysin. Kolmas vaihtoehto on, että lapsi takertuu kavereihin tai aikuisiin uusissa tilanteissa. Näitä kolmea motivaation osa-aluetta kutsutaan tehtävään suuntautuneisuudeksi, tehtävää vältteleväksi ja sosiaalisesti riippuvaksi käyttäytymiseksi. (Laitinen 2021, 16–24.)

Tehtäväsuuntautuneisuus eli motivaatiotaipumus näkyy lapsessa uteliaana, tutkimisena, positiivisin tunneilmauksin ja omaehtoisuutena. Lapsesta voi havaita jo ohjeidenantovaiheessa keskittymistä ja tarkkaavaisuutta. Tehtävanteossa lapsesta taas näkyy intensiivisyys ja lapsi voi suunnitella tehtävän tekemistä mm. mitä tekee missäkin järjestyksessä. Ympäristön ärsykkeet eivät häiritse lapsen keskittymistä tehtävään. Huomionarvoista on se, ettei tehtävää tarvitse tuijottaa ollakseen tehtäväsuuntautunut, vaan se saattaa enemmänkin kertoa välttämättömyyden lukkiutumisesta. (Laitinen 2021, 52–53.)

Tehtävää välttelevä toiminta näkyy mm. valituksena kohdistuen tehtävään liittyviin tavaroihin, pettymyksenä omaan tulokseen ja tavaroiden käyttäminen aivan muuhun tarkoitukseen kuin tehtävänannossa on ohjeistettu. Lapsi voi myös poistua paikalta tai todeta ettei kuitenkaan osaa tehdä tehtävää. Sosiaalisesti riippuva käyttäytyminen näkyy takertumisena kavereihin tai aikuisiin uusissa tilanteissa tai niihin siirtyessä, kavereiden imitoimisena ja avun pyytämisenä kaverilta heti tehtävän saatuaan. (Laitinen 2021, 52–55.) Oppimistehtävään eri tavalla suuntautuneita löytyy jokaisesta ikäluokasta, mutta erityisen merkittävää ja pitkäaikaisin seurauksin varhaiskasvatasiässä. (Laitinen 2021, 108.)

Motivaation ja itsesäätelyn nähtäisiin olevan toisiaan täydentäviä. Tästä Laitinen (2021) kertoo olevan myös tutkimustietoa. Motivaatiota oppimiseen ja taitojen harjoitteluun täytyy aktiivisesti ohjata ja pitää yllä, johon taas sitten tarvitaan itsesäätelykykyä. Tämä vaatii lapselta halua ja kiinnostusta oppimiseen, tehtäväänsuuntautumiseen, sekä hallitsemiseen, jotta itseohjautuvuus voi toteutua. Motivaatiota ja itsesäätelyä tarvitaan aina oppimiseen. Pienillä lapsilla on eroavaisuuksia valmiudessa ja halukkuudessa hallita ja ohjata omaa toimintaa. Näitä voidaan kuitenkin tukea ja harjoittaa. (Laitinen 2021, 34.)

Motivaation syntyymiseen lapsella vaikuttavat tunteet, ennakointi; miten lapsi ryhtyy tehtävään, kiinnostuksenkohteet, uskomukset ja odotukset omasta toiminnastaan annettuun tehtävään. Tutkimuksesta käy myös ilmi, että mitä tehtäväsuuntauneisempi lapsi on, sitä paremmat kielelliset taidot lapselta löytyy. Seuraavat tekijät yhdistyvät 4–6- vuotiailla motivaatioon: halu suuntautua oppimisen haasteisiin, lapsen positiivisten ja negatiivisten tunteiden aktivoituminen kohdassaan oppimistehtävä. (Ylen aamu 2018) Motivaation ja kielellisten taitojen välinen vahva yhteys 4–9-vuotiailla selviää Laitisen tekemästä tutkimuksesta: Tarinat oppimisen, kielen kehityksen ja motivaation tukena. (Laitinen 2021, 139.) Usein pienillä lapsilla, joilla esiintyy tehtävää välttelevää käytöstä, on myös vaikeuksia ymmärtää aikuisen antama ohje tehtävään. Tehtävän välttelyssä voi olla tällöin myös kyse sanallisten ohjeiden ymmärtämättömyydestä, eikä lapsi osaa kertoa tästä aikuiselle. (Laitinen 2021, 117.)

3 MOTIVAATION TUKEMINEN RYHMÄOPETUKSESSA

3.1 Toiminta pienten lasten ryhmässä

Kuten jo alussa todettiin, lapselle leikki on sisäisestä motivaatiosta kumpuavaa ja saa aikaan niin kutsutun ”flow” tilan. Näin ollen musiikkileikkikoulun työtapoihin kuuluukin vahvasti leikinomainen toiminta. ”Lapsia kiinnostava, tavoitteellinen ja sopivasti haastava toiminta innostaa oppimaan lisää” (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 24). Toiminta tulee suunnitella huolella ja ottaa huomioon lapselle ominaiset toimintatavat, jotta toiminta pysyy lapsille mielekkäänä ja sopivan haastavana. Lisäksi tulee ottaa huomioon lasten yleinen kehitys, sillä se on yhteydessä musiikillisen kehityksen kanssa. Musiikin opetuksessa tehtävien tulee olla sopivan haasteellisia, jotta ne kehittävät ja motivoivat lasta. Liian helpot pitkästyttävät ja liian vaikeat lannistavat. (Piispanen 2019, 11.) Myös yhteisöllisyys kasvaa leikkiessä, joka puolestaan vahvistaa myönteistä tunneilmastoa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 43).

Motivaation kehittymistä tukee ympäristö, joka tarjoaa minäpystyvyyden, yhteenkuuluvuuden ja itsenäisyyden kokemuksen. Psykologi professori Kaisa Aunola kertoo yhteenkuuluvuuden lisäävän turvallisen ympäristön tunnetta. (Laitinen 2021, 127.) Yhteenkuuluvuuden tunne on lisäksi sisäisen motivaation herättäjä ja tulee esille ryhmän vuorovaikutustilanteissa.

Kaikki keskittymistä vaativa toiminta on hyvä sijoittua tunnin alkuun, sillä lasten keskittymiskyvyssä on eroavaisuuksia. Kasvattajan tulisi myös arvostaa lasten mielikuvitusta ja hypätä mukaan lasten maailmaan, jossa kaikki asiat ovat mielenkiintoisia. (Piispanen 2019, 27–28.)

Musiikkileikkikoulun työtapoihin kuuluu laulaminen, soittaminen, kuuntelu, musiikkiliikunta ja integrointi muihin taideaineisiin (Blomgren, 2021). Lisäksi improvisointi ja loruilu kuuluvat muskaritunnin työtapoihin. Näitä työtapoja on hyvä käyttää monipuolisesti, jotta saadaan tarjottua virikkeitä kaikille eri aisteille. Pienet lapset kokevat elämää kaikin aistein. (Piispanen 2019, 20.)

3.2 Lasten kohtaaminen ja positiivinen asenne

Lapsen vahvuuksien esiin houkuttelu, haavoittuvuuden tunnistaminen, herkkä, sensitiivinen ja avoin kuuntelu sekä rohkea tarttuminen heikkoihinkin lapsen uuvien potentiaalien signaaleihin. Erityisesti pienten lasten kohdalla kiinnostuksen kohteet voivat toimia houkuttelevina tapoina saada lapsi motivoitumaan oppimistilanteisiin. (Laitinen 2021, 122–123.)

”Katsonko silmiin ja pysähdyn kiinnostuneena vai tervehdinkö vain nopeasti ja rutinoidusti?” Kun oppilas kohdataan, on hyvä pohtia myös, keskittyykö tosissaan yhteiseen olemiseen ja elääkö tässä ja nyt hetkessä. Positiivisten tunnekokemusten kerrotaan edistävän oppimista ja motivaatiota. Opettajan eläytyvä kuuntelu saattaa olla oppilaalle hyvin merkittävä kokemus. (Jordan-Kilkki, Kauppinen & Korolainen-Viitasalo 2013.) Motivaatiossa on myös kyse siitä, millainen tunnereaktio toiminnasta lapselle seuraa, kokiko lapsi onnistumisen iloa vai pettymystä ja epäonnistumisen pelkoa toiminnasta (Laitinen 2021, 18). Musiikkikasvattajan tulee osoittaa jokaisen lapsen olevan hänelle tärkeä. Tämä toteutuu antamalla jokaisella lapsella huomiota heti tunnin alussa ja antamalla jokaiselle lapselle kuulumisten kertomiseen aikaa. (Piispanen 2019, 27.)

”Oppilasta motivoidakseen opettajan olisi hyvä tietää, mitä lapsi näkee motivaatiolaseillaan oppimistilanteessa” (Laitinen 2021, 105). Tämä vaatii musiikkikasvattajalta aitoa läsnäoloa ja tarkkaa havainnointia tilanteessa, sekä tietysti tietoa pienten lasten motivaatioiden eroista. Opettajan selkeä ja johdonmukainen toiminta saattaa muuttaa lapsen tulkintoja ja itse motivaatiota. Varhaiskasvatuksessa katsotaan tärkeänä toiminnan eriyttäminen, joka mahdollistaa yksilöllisemmän huomioimisen. (Laitinen 2021, 105.) Tämä tarkoittaa musiikinopetuksessa tarpeeksi pieniä ryhmiä.

Varhaiskasvatuksen aikuisella on lapsiin positiivinen vaikutus. Hän pystyy lisäämään ja ylläpitämään lasten motivaatiota. Tämä vaatii kuitenkin varhaiskasvatuksen aikuiselta ammatillista motivaatiota. (Laitinen 2021, 165.) Omalla motivaatiolla on siis myös vaikutusta lasten motivaatioon (Laitinen 2021, 175).

3.3 Palautteen merkitys

Minäkuva muotoutuu lapselle vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa sen mukaisesti, minkälaista palautetta lapsi saa aikuiselta ja vertaisryhmäläisiltä hänen taidoistaan. Lapsen minäkuva muotoutuu niin vahvaksi, ettei sen katsota vaihtelevan oppimistilanteiden välillä. (Laitinen 2021, 104.) Positiivisen palautteen antaminen muskaritunnin aikana on siis hirvittävän tärkeää musiikkikasvattajan työssä. Välitön, selkeästi toimintaan kohdistuva ja kannustava palaute on myös kieltoa tehokkaampi vaihtoehto. (Lindeberg-Piiroinen & Ruokonen 2017). Lapsen motivaatiota voi lisätä myös olemalla kuulolla ja kiinnittämällä huomio siihen, miten paljon lapsi yrittää. Näin lapsi alkaa kunnioittaa aikuista ja tahtoo noudattaa aikuisen antamia ohjeita. (Laane & Saukkola 2018, 12.)

Kun lapselle tarjotaan häntä kiinnostava tehtävä ja annetaan siitä kehuja ja kiinnitetään huomio lapseen vastaamalla hänen kontaktirytyksiinsä tehtävän aikana, saadaan lapsen motivointia kasvatettua entisestään (Laitinen 2021, 131). Lasten motivaatiota lisää merkittävästi aikuisen rohkaisevan ja kannustavan palautteen lisäksi myös ryhmän tuki. Kun ryhmä tukee ja sallii virheet ja epäonnistumiset, vaikuttaa se hyvin merkittävästi motivaatioon. (Ylä-Tuuhonen 2021.) Vanhemmillä on myös oma merkityksensä lasten motivaatioon. (Laitinen 2021, 176). Vanhempien näkemykset nimittäin lapsen osaamisen ja kyvykkyyden suhteen muovaavat lapsen omaa käsitystä itsestään oppijana. (Laitinen 2021, 127).

3.4 Osallistaminen ja vaikutusmahdollisuus toimintaan

Osallisuuden, itsenäisyyden ja kyvykkyyden tunne vahvistavat lasten sisäistä motivaatiota. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2022) Myös kokemuksellisten ja toiminnallisten työtapojen tarjoaminen luo lapsille elämyksiä ja vahvistaa lasten oppimismotivaatiota (Esiopetuksen oppimissuunnitelman perusteet, 15). Se, että lapsi pääsee itse tekemään ja kokemaan asian, saa lapsen kiinnostumaan kokemuksienkin mukaan paremmin tehtävästä (Laitinen 2021, 101). Heikolle tehtäväsuuntautuneelle motivaatiolle on tehtävissä paljon varhaisessa vaiheessa (Laitinen 2021, 119).

Kun lapset ovat itse mukana ideoimassa toimintatapoja, he myös sitoutuvat noudattamaan näitä yhdessä sovittuja asioita. Monet kasvatustieteen ihmiset ovat olleet myönteisesti yllättyneitä kehityksestä, joka on ollut seurausta siitä, että he ovat alkaneet toteuttaa tällaista toimintaa. He ovat kysyneet lapselta ehdotuksia ja ratkaisumalleja asioihin. Kysyminen on tärkeää, sillä se saa aikaan lapselle kokemuksen siitä, että hän voisi osata ja häneltä kysytään. Se laittaa myös liikkeelle prosessin mielessä etsimään ratkaisua. Lapsilta kysymisessä on myös se etu, että ratkaisut yleensä soveltuvat heti lapsen arkeen. (Laane & Saukkola 2018, 43.) Kun lapsi voi vaikuttaa toiminnan sisältöön tai päättää itse missä järjestyksessä tehtäviä suorittaa, se ruokkii erityisesti taitavien lasten motivaatiota (Ylä-Tuuhonen 2021.)

Musiikkia opettaessa pienille lapsille tällainen lapsilta kysyminen voi olla yhdessä muskaritunnin sisällön suunnittelemista, teemojen miettimistä, lasten kiinnostuksen kohteista keskustelemista, tutustumista soittimiin ja tunnin aikana kysyminen lapsilta tilanteissa, miten tämä nyt voisi tästä edetä? Lisäksi musiikkikasvattaja voi tarttua tilanteessa siihen, missä järjestyksessä asiat tehdään. Itsemääräämisteoria on motivaation keskeinen lähtökohta, koska kun lapselle annetaan valinnanvaraa ja vaikuttamisen mahdollisuuksia, lapsen motivaatio lisääntyy (Ylä-Tuuhonen 2021.)

Lapselle syntyy jo varhaisvuosina kuva itsestään oppijana ja miten pystyvät vaikuttamaan itsenäisesti oppimiseen (Laitinen 2021, 99). Tärkeää on tiedostaa pienten lasten motivaatioerot ja kuinka toimia oppimistilanteissa pienten lasten kanssa. Vaikka motivaatioerojen todettiin olevan suhteellisen pysyviä pienillä lapsilla, voidaan motivaatioon aina kuitenkin vaikuttaa (Laitinen 2021, 48). Opettajan olisi hyvä osata tarttua myös lasten spontaaneihin ideoihin täydentämällä niillä omaa toimintaa (Blomgren 2021, 11). Musiikkikasvattajan rooli onkin lumoutua ja inspiroitua lasten ideoista joka ikinen oppitunti. On osattava joustaa ja muuttaa suunnitelmaa tarttumalla hetkeen. (Piispanen 2019, 16.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Laadullinen tutkimus

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus on tutkimusmenetelmäsuuntaus, jonka tarkoituksena on todellisen elämän kuvaaminen. Tällaisella tutkimusmenetelmällä kerätään tietoa tutkimusongelman kannalta oleellisilla ihmisillä ja ollaan kiinnostuneita juuri heidän mielipiteistään, kokemuksistaan ja tiedoista tutkimusongelmaa kohtaan. (Karhu-Ahtonen 2021.) Laadulliselle eli kvalitatiiviselle tutkimukselle ei ole olemassa tarkkaa määritelmää. Erilaisia lähestymis- ja analyysitapoja on paljon ja niistä kaikki eivät välttämättä aina sisälly tutkimustyöhön. Seuraavat piirteet kuitenkin ovat usein ominaisia laadullisessa tutkimuksessa: epäily itsestään selvästi tiedettyä kohtaan sekä toimintaan keskittyminen, tutkijan paikan reflektointi, mitä- ja miten- kysymyksien painottaminen, asianosaisten omien merkitysten ja tulkintojen korostus ja kvalitatiivisen aineiston suosiminen. (Kallinen & Kinnunen 2021.) Tämä tutkimustyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena ja edellä mainittuja ominaisuuksia on nähtävissä tässä tutkimuksessa.

4.2 Aineiston keruumenetelmät

Aineisto kerättiin erilaisilla haastatteluilla. Teemahaastattelu toimi tässä tutkimuksessa erinomaisesti, koska haastateltavilta haluttiin kuulla heidän omia näkemyksiään pienten lasten motivaatioon ja lisäksi mielipiteitä tutkijan nostamiin motivaation kannalta olennaisiin seikkoihin. Teemat valittiin niistä asioista, joita pidettiin tärkeänä motivaation kannalta ja joihin haluttiin erityisesti perehtyä. Teemat poimittiin ajatuskartasta, johon oli listattuna motivaatioon vaikuttavia asioita. Tässä kohtaa jouduttiin tekemään valintoja aiheen rajaamiseksi. Tutkimusta varten haastateltiin kahta hyvin tunnettua musiikkikasvattajaa, joista toinen; Soili Perkiö on lisäksi Sibelius-Akatemian lehtori, oppimateriaalin tuottaja, luennoitsija, pedagogi sekä esittävä ja luova taitelija. (Ahola 2019.) Haastattelu toteutettiin Zoom-ohjelman kautta. Toinen haastateltava Maija Salo on mm. musiikkileikkikoulun perustaja, Pikku Kakkosen juontaja ja tärkeä vaikuttaja suomalaisessa

varhaisiän musiikkikasvatuksessa. Salo on lisäksi toiminut opettajana Tampereen lastentarhaopettajaseminaarissa. (Huhtinen-Hildén 2019.) Tämän lisäksi haastateltiin muskarilapsiryhmää, joista paikalla oli kaksi 4–5-vuotiasta lasta.

Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa siitä, minkälaisilla asioilla voidaan tukea ja lisätä alle kouluikäisten lasten motivaatiota musiikkia ryhmässä opiskellessa. Toisin sanoen, miten saada lapsi osana ryhmää motivoitumaan toimintaan. Tavoitteena oli myös hakea aikaisempaan tietoon ja kokemukseen vahvistusta tutkittavan asian suhteen, kohtaavatko tutkittavien ja tutkijan näkemykset pienten lasten motivaatioon ja ovatko ne samassa linjassa jo tutkitun tiedon kanssa. ja haluttiin pitkän uran ”konkareilta” näkökulmia siihen, mitä juuri he nostavat kaikista tärkeimmiksi asioiksi lasten motivaation herättämiseen sekä tukemiseen musiikinopettamisessa ryhmässä. Tämä siksi, että heillä on tutkittavasta ilmiöstä jo hyvin paljon kokemusta.

Tutkimuksessa on haluttu keskittyä erityisesti tutkijan nostamiin asioihin pienten lasten motivaation kannalta ja jätetty tietoisesti pois tärkeitä asioita aiheen välttämättömän rajauksen takia. Tutkimuksessa päädyttiin keskittymään lasten kohtaamiseen ja positiiviseen asenteeseen, palautteen merkitykseen sekä lasten osallistamiseen ja vaikuttamismahdollisuuteen toiminnassa. Haastattelukysymyksiin sisällytettiin kuitenkin vapaamuotoinen kysymys siitä, mitä haastateltavat itse näkevät tärkeimpänä asiana motivaation suhteen pienillä lapsilla.

Musiikkikasvattajien haastattelut toteutettiin puolistrukturoituna. Kysymykset laadittiin valmiiksi ja molemmat saivat täysin samat kysymykset. Haastateltavat saivat vastata kysymyksiin vapaasti, jolloin heidän kokemustaan ja tietoa saatiin hienosti esille. Toiselle haastateltavista kysymykset lähetettiin etukäteen. Haastattelu sisälsi myös muutaman Satu Laitisen (2021) tutkimusta koskevan kysymyksen, jolla haluttiin saada näkökulmaa jo tehtyyn tutkimukseen ja lisäksi siihen, mitä mieltä haastateltavat ovat Laitisen tutkimuksesta. Kumpikaan haastateltava ei ollut tietoinen Laitisen tutkimuksesta entuudestaan. Molemmat haastateltavat olivat Laitisen tutkimuksesta samaa mieltä pienten lasten motivaatioeroista ja niiden näkyvyydestä myös musiikkia opettaessa lapsille.

Muskariryhmän haastattelu, joista paikalla oli kaksi 4–5-vuotiasta lasta toteutettiin yhtenä muskarituntikertana. Tärkeää on huomioida, että lapsille haastattelu toteutettiin eri tavalla kuin musiikkikasvattajien haastattelut. Haastattelu toteutettiin näyttämällä lapsille kuvia, joissa esiintyi koko muskarivuoden aikana tehtyjä asioita. Nämä kuvat otettiin kuvituskuvina ennen haastattelua ja niihin sisällytettiin erilaisia muskarin toimintatapoja, välineitä sekä rekvisiittaa. Kuvia tutkittiin yhdessä lattialla ja niistä keskusteltiin, mitä kuvissa tapahtuu, muistavatko lapset kuvan tapahtumaa ja lisäksi lapsille annettiin mahdollisuus vapaasti tuoda kuvista nousevia ajatuksia esiin. Lopuksi vielä lapset valitsivat kuvista muskarin mukavimman asian. Lapsille toteutettiin myös haastattelu, jossa he saivat kuvata iPad-laitteella muskaritilassa heidän mielestään kivoja asioita muskarissa. Lapsille esitettiin myös muutama lyhyt haastattelukysymys ja lasten kanssa suunniteltiin yhdessä muskaritunnin sisältöä.

4.3 Aineiston analyysi

Ensimmäisenä haastattelut litteroitiin. Litterointi toteutettiin hyvin tarkasti kaikkien kolmen aineiston osalta sanasta sanaan. Aineistosta poimittiin ensimmäisenä niistä nousseet käsitteet ja motivaation kannalta tärkeäksi nousseet seikat. Nämä kirjoitettiin ajatuskarttamaiseksi kokonaisuudeksi. Tämän jälkeen käsitteiden ja tärkeiden seikkojen kautta alkoi hahmottua aineiston teemat. Tästä laadittiin taulukot, joihin eriteltiin Salon ja perkiön vastaukset teemoittain. Taulukot 1–5. Tämän jälkeen oli helppoa verrata musiikkikasvattajien vastauksia toisiinsa.

Lapsiryhmänhaastattelu litteroitiin myös. Litteroidusta tekstistä poimittiin lasten nostamat asiat myös taulukoksi. Lapsilta saatua tietoa verrattiin musiikkikasvattajien vastauksiin. Viimeisenä tätä taulukkoa verrattiin vielä jo olemassa olevaan aineistoon. Analyysitapana on käytetty koodaamista.

TAULUKKO 1. Musiikkikasvattajien haastatteluista nousevat teemat ja ajatukset.

<p>Teemat:</p> <p>Lasten osallistaminen/mahdollisuus vaikuttaa</p>	<p>Perkiö:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasten oma oivaltaminen tärkeää • Lapset johtajiksi esim. ”Sinä saat valita, että lähtekö tämä porukka nyt hiipien tuonne luolaan vai mennäänkö me ihan reippaasti astellen” • Lapset saavat kuljettaa tarinaa eteenpäin • Lapset saavat valita asioita (vaikkapa mitä soitinta soittaa • Osallistaminen tekemiseen. Lapset aktiivisia ja fyysisiä oppijoita. Lapset oppivat keholla/liikkeellä • Hetkeen heittäytyminen/ ”tarttuminen” lasten heittämiin ideoihin ja asioihin. • Kokemuksellisuus • Lasten kiinnostuksen kohteet ja huumori on tärkeä tietää <p>Salò:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lapset ”opettajaksi”. ”pomona” oleminen on tärkeää lapsille. Esim. lapsi ohjaa soittamista • Lasten ideoihin tartutaan. • Koko ryhmän hyväksi lapsen idea • Kokemuksellisesti/sadun kautta teoria • Toiminnallisuus on tärkeää/vähemmän puhetta • ”Se on se toiminta, mikä saa aktivoitumaan ja siihen liittyvä mielenkiintoinen tarina”
--	--

TAULUKKO 2. Musiikkikasvattajien haastatteluista nousevat teemat ja ajatukset.

Palautteen merkitys	<p>Perkiö:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Positiivinen palaute motivoi kaikkia. • Tarkennus palautteessa mikä on hyvää. • Ei anneta yleistä palautetta • Oikeasti tilanteessa tapahtuneesta palautetta • Kaikkien onnistumisesta iloitaan. <p>Salò:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Varovainen positiivisen kannustuksen kanssa, ei nosteta framille. Lapset älykkäitä • Jokaisesta löytyy positiivista • Kannustus tärkeä
----------------------------	---

TAULUKKO 3. Musiikkikasvattajien haastatteluista nousevat teemat ja ajatukset.

Kohtaaminen ja läsnäolo	<p>Perkiö:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaikkien huomioiminen • Lapsen elämässä tapahtuvat asiat myös tärkeitä opettajalle. Annetaan aikaa kertoa/kuunnellaan • Opettajan intensiteetti ja läsnäolo tärkeää. "Ollaan siinä nyt hetkessä" • Oppilaiden etukäteisajattelu ennen tuntia käymällä läpi nimet ajatuksella=merkityksellisyys kohtaamiseen • Lapset aistivat herkästi oikean kohtaamisen, ilon ja merkityksen. <p>Salò:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Positiivinen ja hyväksyvä asenne • Koko miljöö/ympäristö oltava positiivinen • Hyväksytyksi tuleminen tärkeää! (Lasta ei välttämättä tarvitse saada tekemään mitään tunnilla) • Katsekontakti jokaiselle lapselle tunnin aikana
--------------------------------	--

TAULUKKO 4. Musiikkikasvattajien haastatteluista nousevat teemat ja ajatukset.

<p>Opettajan valinnat</p>	<p>Perkiö:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huumori. • Tarina ja sen kehittäminen yhdessä • Tee sitä mikä on ominta sinua. Jokaisella ohjaajalla oma persoona/ohjaustyyli • Leikin flow:hun hyppääminen motivoi porukkaa • Rekvisiittana lasten tekemät jutut. Tykkää, että on molempia sekä mielikuvitusta, että konkreettia. Jos rekvisiitta on opettajan juttu niin tietysti. • Uteliaisuuden herättäminen <p>Salò:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunnin suunnittelu aina tärkeää • Luotto omaan näkemykseen • Tunnin rakenteen rytmitys on tärkeä asia • Monipuolisuus (laulu, musiikin kuuntelu, soittaminen, liikkuminen) • Johdattelu tilaan ja toimintaan • "Asioiden virittäminen kaiken a ja o" • Mielenkiinnon herättäminen • Rekvisiitta on hyvä, mutta ei tarvitse olla mitään suurta. Jo pelkkä kivi voi olla jännä. • Tarinallisuus.
----------------------------------	---

Lapsiryhmänhaastattelu litteroitiin myös. Litteroidusta tekstistä poimittiin lasten nostamat asiat myös taulukoksi. Lapsilta saatua tietoa verrattiin musiikkikasvattajien vastauksiin. Viimeisenä tätä taulukkoa verrattiin vielä jo olemassa olevaan aineistoon. Analyysitapana on käytetty koodaamista.

TAULUKKO 5. Lasten haastatteluista nousevat asiat.

Soittimet	<ul style="list-style-type: none"> • Kantele, malletit, rummut, pala-soittimet, piano, hiirikellopeleli ja Boomwhackersit
Rekvisiitta	<ul style="list-style-type: none"> • Isot sambahöyhenet, puinen kori, muskaripupu ja sorminuket
Muut lasten ideat	<ul style="list-style-type: none"> • Eläimet, korvakorut

4.4 Tutkimuksen eettisyys

Tämän tutkimuksen toteutus on ollut jokaiselle haastateltavalle vapaaehtoista. Tutkimuksesta on tiedotettu haastatteluun osallistuneille kirjallisella tiedotteella, jossa on kerrottu kaikki oleellinen tieto tutkimukseen osallistumisesta ja sen vapaaehtoisuudesta. Haastateltavat ovat hyväksyneet tutkimuksen toteutuksen ja sen sisällön allekirjoittamalla lomakkeen. Lapsiryhmän yksityisyyttä on suojeltu salaamalla henkilökohtaiset tiedot. Musiikkikasvattajien osallistumisesta haastatteluihin ja nimen julkaisemisesta on pyydetty ja saatu lupa. Työni liitteistä löytyy asiakirjat tutkimustiedotteista ja suostumuslomakkeista lasten vanhemmille ja musiikkikasvattajille.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustuloksista selviää, että tutkimusta tehdessä kannattaa olla useampi haastateltava. Tämä siksi, että molemmat haastateltavat toivat esiin erilaisia asioita. Aineistosta on nähtävissä, miten samanlaiset teemat kuitenkin nousevat molempien haastateltavien teksteistä esiin. Nämä aiheet ovat palautteen merkitys, kohtaaminen ja läsnäolo. Lisäksi yhtenä aiheena nousi molempien teksteistä esille opettajan valinnat, joihin sisältyi erilaisia mainintoja siitä, miten opettajien valinnat vaikuttavat lasten motivaatioon.

Yksi haastattelun tärkeimmistä kysymyksistä oli mitä haastateltavat itse pitävät pienten lasten motivaation kannalta kaikista olennaisimpina asioina? musiikkikasvattajat nostivat eri asiat esille. Salo toteaa ”No se virittäminenhän se on se kaiken a ja o” Tästä Salo jatkaa, että rutiinit on pysyttävä samoina, eli turvallinen rytmi toistuu koko tilanteessa. Mielenkiinnon herättäminen, monipuolisuus ja suunnitelmallisuus sekä positiivinen ja hyväksyvä asenne, sekä jokaisen lapsen kohtaaminen katsekontaktilla. Perkiö taas nostaa esiin lapsen osallistamisen tekemiseen. Lisäksi Perkiön mielestä lasten oma oivaltaminen ja uteliaisuuden herättäminen ovat tärkeimpiä asioita. Viimeisempänä Perkiö mainitsee vielä ”se, että ohjaaja hyppää siihen leikin flow:hun”

Haastateltavat olivat kysymyksissä tutkijan kanssa samaa mieltä ja lisäksi toivat uusiakin näkökulmia asioihin. Lisäksi tutkimuskysymykset näkyivät molempien vastauksissa siten, että haastateltavat puhuivat tutkimuskysymyksiä aiheista toistenkin kysymysten alla. Lisäksi Perkiö kehuu heti haastattelun alkuun haastattelukysymyksiä. Musiikkikasvattajien vastauksissa tuli esille samoja asioita kuin tieteen vastauksissa tutkimuskysymykseen. Selvisi myös, että kasvattajan tulee olla itse innostunut toiminnasta, jotta voi saada myös lapsen innostumaan. Asiat pitää ikään kuin elää ensimmäistä kertaa ja hämmästellä niitä.

Tutkimuksesta selviää, että mikäli lapsi ei halua osallistua toimintaan, kannattaa hänen antaa seurata rauhassa toimintaa vierestä ja odotetaan sitä, että kiinnostus syttyy. Lasta ei tule kuitenkaan unohtaa täysin. Haastateltava kertoi esimerkiksi tilanteen pojasta, joka lopulta tuli mukaan toimintaan, kun hänen annettiin seurata vierestä rauhassa toimintaa. Tarpeeksi kiinnostava toiminta itsessään veti pojan mukaan lopulta toimintaan.

Lasten haastatteluista on nähtävissä, että lapsia kiinnostaa soittaminen. Soittimet valikoituivat ja nousivat esiin kaikissa kolmessa lasten haastattelumenetelmissä. On kuitenkin huomioitava tuloksia arvioidessa, haastatteluun osallistuvien lasten hyvin vähäinen määrä. Lisäksi on nähtävissä, että lapsille tärkeää ovat rutiinit. Lapset valitsivat muskaripupun yhteiseen koriin, johon kerättiin lasten päättämiä muskarivälineitä ja tavaroita suunnitellessa yhteistä muskarituntia. Pupu valikoitui ensimmäisten joukossa koriin. Tämä muskaripupu on siis, joka tunnin aloituksessa mukana seikkaileva pehmolelu, joka herätetään mukaan muskarituntiin yhdessä lasten kanssa. Lapset valikoivat myös koriin rekvisiittaa, kuten isot höyhenet, puisen korin ja sorminukkeja.

Lasten haastatteluista eniten tietoa antoi kuvaaminen ja yhteisen muskaritunnin suunnittelu. Kuvien tarkastelusta saatiin tietoa, että lapset eivät muista paljoakaan muskarikauden syksyllä tapahtuneita asioita. Kuitenkin yksi laulu oli jäänyt lapsilla mieleen, jota lapset toivoivat kuulevansa uudestaan ja totesivat sen olevan kiva ja muistivat vielä laulun sanat ja melodiankin. Tämän laulun lapset myös suunnittelivat yhteiseen muskarituntiin. Lisäksi eräs lapsi valikoi kuvista soittimen, joka oli esteettisesti värikäs, kaunis ja kiinnostavan näköinen. Tämä soitin oli hiirikellopeleli. (KUVA 1)

KUVA 1. Hiirikellopeleli.

Valikoituiko hiirikellopeleli kuvista kivoimmaksi esteettisyyden vuoksi? Toisaalta sama lapsi suunnitteli muskarituntiin eläimiä muutenkin. Lapsen vastaus asiaan oli ”nokun mä halusin vaan sen!” Ei ole aivan yksinkertainen temppu haastatella lapsia. Tutkimuksesta selvisi, että lasten kiinnostuksen kohteita voi yrittää selvittää myös vanhempien kautta ja se, että aina lapset eivät osaa itsekään kertoa kiinnostuksen kohteistaan. Myös rekvisiitta näyttäisi innostavan lapsia, sillä kuvista eräs lapsi osoitti sorminukkeja (KUVA 2) ja kertoi haluavansa niitä muskariin.

KUVA 2. Sorminuket.

6 POHDINTA

Tutkimukseen olisi ollut mielenkiintoista haastatella vieläkin useampaa musiikkikasvattajaa. Myös lapsiryhmän haastattelu jäi kovin pieneksi, sillä paikalla ei ollut montaa lasta haastattelupäivänä sekä ryhmä oli jo valmiiksi pieni määrältään. Tutkimus oli hyvin mielenkiintoinen toteuttaa ja se tuotti hyvää tietoa tulevaan musiikkikasvattajan työhöni. Se vahvisti ajatuksiani tärkeistä asioista musiikin opettamisessa pienille lapsille ja toi myös uusia näkökulmia työhöni. Tutkimus antoi myös itselleni hyödyllistä palautetta itsestäni musiikkikasvattajana ja persoonana. Tutkimustulokset osoittavat, että tiede ja käytäntö kohtaavat.

Olen valmistumassa laaja-alaiseksi musiikinteoriapedagogiksi. Tutkimustani voisi jatkaa muhaopetuksen eli musiikin hahmottamisen parissa. Silloin tutkimus keskittyisi samalla tavalla ryhmäopetukseen, mutta pienten lasten sijaan tutkittavat olisivat kouluikäisiä lapsia. Olisi mielenkiintoista tutkia millaiset asiat musiikin hahmottamisessa motivoivat oppilaita. Musiikin hahmottamisen tunnit ovat myös samalla tavalla ryhmäopetusta. Musiikin hahmottamisen opettamisen puolella oppilailla on esiintynyt ongelmia motivaation kanssa runsaasti, ja siksi tutkimusta voisi olla oikein hyödyllistä ja mielenkiintoista toteuttaa kyseiselle kohderyhmälle.

LÄHTEET

- Ahola, A 2019. Viitattu 14.4.2024. Perkiö, Soili (1958-). Kansallisbiografia-verkkojulkaisu. Studia Biographica 4. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1997. Viitattu 16.4.2024. URN: NBN:fi-fe20051410; <http://urn.fi/urn:nbn:fi:sks-kbg-010087>
- Blomgren, J 2021. Varhaisiän musiikkikasvatuksen uudet tuulet. Gradian mallia kehittämässä. Musiikin ylempi tutkinto-ohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö
- Byman, R. 2000. Voiko motivaatiota opettaa? Teoksessa Kansanen, P., Uusi-kylä, K. 2000. Luovuutta, motivaatiota, tunteita. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2014. Viitattu 16.4.2024. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/9168518>
- Huhtinen-Hildén, L 2019. Salo, Maija (1945-). Kansallisbiografia-verkkojulkaisu. Studia Biographica 4. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1997. Viitattu 15.4.2024. URN:NBN:fi-fe20051410. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:sks-kbg-010089>
- Jordan-Kilkki, P, Kauppinen, E & Korolainen-Viitasalo, E 2013. Musiikkipedagogin käsikirja. Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa.
- Kallinen, T & Kinnunen, T 2021. Etnografia. Vuori, J (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Viitattu 14.04.2024. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/>
- Karhu-Ahtonen, T 2021. Taiteidenväliset projektit pianonsoiton opetuksessa. Musiikin ylempi tutkinto-ohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Laane, T & Saukkola, K. 2018. Näe sydämellä. Luo arvostava yhteys lapseen. Kerava: Painojussit Oy. 2.painos.
- Laitinen, S. 2018. Motivaation suuntautumisen kehittyminen 4–9- vuotiailla lapsilla: Kielellisten valmiuksien merkitys lasten motivaatioprofiilien pysyvyyteen ja muutoksiin ennen kouluikää. Turun yliopisto. Opettajankoulutuslaitos ja Oppimistutkimuksen keskus. Väitöskirja. Viitattu 27.3.2024 https://www.utu-pub.fi/bitstream/handle/10024/146409/AnnalesB466_Laitinen.pdf?sequence=1.
- Laitinen, S. 2021. Pienten lasten motivaatio. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Lindeberg-Piiroinen, A & Ruokonen, I. 2017. Musiikki varhaiskasvatuksessa-käsikirja. Tallinna: Printall.
- Opinvoimala. Sisäinen ja ulkoinen motivaatio. Viitattu 10.2.2023. <https://opinvoimala.fi/sivu/sisainen-ja-ulkoinen-motivaatio>.
- Piispanen, U. 2019. 2. painos 2019. Muskarisoppa: reseptejä varhaisiän musiikkikasvatukseen. Lasten keskus.

Terveysverkko. Mitä motivaatio on ja mistä se syntyy? Viitattu 10.2.2023.
<https://www.terveysverkko.fi/tietopankki/terveysliikunta/motivaatio/>.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2022. Viitattu 16.4.2024.
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf

Ylen aamu: Lasten motivaatioissa eroja jo ennen esiopetusta. 2018. Toimittaja Sanna Savikko. Yle 17.12.2018. Yle Areena. Katsottu 10.2.2023.
<https://areena.yle.fi/1-50027579>.

Ylä-Tuuhonen, M. 2021. Motivaatioerot kehittyvät jo ennen esiopetusikää. Haastateltavana yliopistonlehtori ja kasvatustieteiden tohtori Satu Laitinen. Talentia-lehti. Viitattu 1.4.2024 <https://www.talentia.fi/talentia-lehti/motivaatioerot-kehittyvat-jo-ennen-esiopetusikaa/>.

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset varhaisiän musiikkikasvattajille

Haastattelukysymykset

Kerola Janika 2024

- Onko Satu Laitisen Motivaation suuntautumisen kehittyminen 4–9-vuotiailla lapsilla tutkimus sinulle tuttu? Oletteko samaa mieltä Laitisen kanssa siitä, että jo pienillä lapsilla 4–6 v on nähtävissä selviä eroja oppimismotivaatiossa?
- Mitkä asiat nostaisitte tärkeimmiksi lasten oppimismotivaation kannalta ryhmässä? Perustelee.
- Miten herätätte ei motivoituneiden lasten kiinnostuksen musiikinopiskeluun musiikkiryhmätuokiossa?
- Kuinka suuri merkitys mielestäsi positiivisella palautteella on muskaritunnin aikana?
- Ruokkiiko musiikin peruselementtien monipuolinen sisällyttäminen muskarituntiin lasten motivaatiota mielestänne?
- Laitisen mukaan lasten motivaatioerot (tehtäväsuuntautuneisuus, tehtävää välttelevä ja sosiaalisesti riippuva käyttäytyminen) säilyvät suht pysyvinä läpi elämän, vaikka lasten motivaatioon hänen mielestään voikin vaikuttaa, mutta kuinka paljon musiikkipedagogi voi mielestänne vaikuttaa lasten oppimismotivaatioon? Millä tavoin?
- Autonomian ja lasten mahdollisuus vaikuttaa asioihin nähdään oppimismotivaatiota vahvistavana tekijänä. Minkälaisia asioita mielestänne lasten kuuluisi saada päättää muskarissa ja kuinka paljon oppimismotivaation kannalta?
- Lapselle ominaiset toimintavat ja niiden huomioiminen suunnittelussa liittyvät vahvasti myös oppimismotivaatioon. Oletteko samaa mieltä?
- Lasten aito kohtaaminen/kuunteleminen on tärkeää motivaation kannalta jo heti muskaritunnin alussa. Oletteko samaa mieltä?
- Innostaako rekvisiitta lapsia paremmin motivoitumaan musiikinopiskeluun?
- Onko lasten motivaatiossa nähtävissä eroa verrattuna aikaan, kun olette aloittaneet musiikkipedagogina? Millaisia ja minkä asioiden luulette vaikuttavan?
- Vaikuttaako vanhempien antama positiivinen palaute lasten oppimismotivaatioon muskarissa?
- Muskarit ovat ryhmässä tapahtuvaa opetusta. Minkälainen merkitys kavereilla/ryhmällä on motivaatioon mielestänne?

Liite 2. Suostumuslomake musiikkikasvattajille

1 (1)

SUOSTUMUSLOMAKE

Pienten lasten motivaatio

Suostumus tutkimukseen osallistumiseksi

Minua on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun tieteelliseen tutkimukseen ja olen saanut kirjallista tietoa tutkimuksesta ja mahdollisuuden esittää siitä tutkijalla (-joille) kysymyksiä. Ymmärrän, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja että minulla on oikeus kieltäytyä siitä sekä peruuttaa suostumus ja keskeyttää tutkimus väliaikaisesti syytä ilmoittamatta. Ymmärrän myös, että tiedot käsitellään luottamuksellisina.

Annan suostumukseni tutkimukseen.

Paikka ja päivämäärä

Allekirjoitus

Nimenselvennys

Puhelinnumero

---

sähköpostiosoite

Liite 3. Tiedote tutkimuksesta musiikkikasvattajalle

Tutkimuksen nimi

Pyydämme Teitä osallistumaan tähän tutkimukseen, jossa tutkitaan pienten lasten motivaatiota musiikinopiskeluun ryhmässä. Yhteystietonne olemme saaneet pyytämällä teiltä ne henkilökohtaisesti.

Perehdyttyänne tähän tiedotteeseen teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, minkä jälkeen teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kerätä tietoja pienten lasten motivaatiosta ja verrata näitä muihin tutkimuksiin ja tieteeseen sekä käytäntöön sekä kehittää omaa työskentelyä lasten opettamisessa muskarissa.

Tutkimuksen kulku

Tutkimus toteutetaan haastatteluna, jossa haastateltavalle esitetään kysymyksiä liittyen pienten lasten motivaatioon. Tutkimukseen kuluu aikaa noin 20 minuuttia. Tutkimus toteutetaan zoomin välityksellä nauhoittaen haastattelu.

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota (tutkimuskäynnit ovat tutkittaville ilmaisia).

Mikäli päätät osallistua tutkimukseen, pyydän lähettämään suostumuslomakkeen täytettynä ja allekirjoitettuna sähköpostiini ja sopimaan sopivan haastatteluajan kanssani.

Millä tavalla tutkimusaineistoa kerätään?

Tutkimukseen osallistuvia haastatellaan kysymyksillä zoomin välityksellä. Haastattelu nauhoitetaan ja tuhoetaan välittömästi raportoinnin jälkeen.

Tutkimukseen liittyvät hyödyt ja riskit

Tutkimukseen osallistuminen ei tuota teille välttämättä välitöntä hyötyä. Tutkimuksen tuloksia voidaan mahdollisesti hyödyntää muskaritoiminnassa. Tutkimuksessa käytettäviin menetelmiin ei liity terveydellisiä riskejä, sosiaalisia riskejä, taloudellisia riskejä, henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä.

(jatkuu)

Luottamuksellisuus, tietojen käsittely ja säilyttäminen

Muita henkilötietoja kuin nimenne ja tittelinne ei anneta tutkimuksen ulkopuolisille henkilöille. Nimeänne ei kuitenkaan julkaista tutkimuksessani, mikäli ette anna lupaa.

Henkilöiden yksityisyys/yksityisyydensuoja turvataan tieteellisissä julkaisuissa/tutkimusjulkaisuissa

Sinusta kerättyä tietoa ja tutkimustuloksia käsitellään luottamuksellisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Tutkimusjulkaisussa kaikki tutkimustulokset esitetään anonymisti, mikäli ette anna lupaa suostumuslomakkeessa nimen julkaisulle. Tutkimustuloksia tullaan raporttoimaan opinnäytetyöhöni, joka tullaan julkaisemaan Theseukseen.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja voitte peruuttaa osallistumisenne tutkimukseen koska tahansa. Lisäksi voitte väliaikaisesti keskeyttää tutkimuksen. Mahdollinen osallistumisen peruuttaminen ei estä siihen asti kerättyjen tietojen käyttämistä tutkimuksessa edelleen.

Vakuutukset ja korvaukset

Tähän tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota ja tutkimukseen osallistumisesta aiheutuvia matkakustannuksia tai internetmaksuja ei korvata tutkimukseen osallistuville.

Yksityisyys tutkimusjulkaisuissa ja tutkimuksesta tiedottaminen

Tutkittavan nimen julkaisemiseen tulen pyytämään suostumusta suostumuslomakkeessa, mikäli tutkittava ei tähän kuitenkaan suostu, tutkittavan vastaukset esitetään anonymina.

Lopullisista tutkimustuloksista lähetetään yhteenveto tutkimukseen osallistujalle halutessaan. Tulokset raportoidaan opinnäytetyöhöni, joka tullaan julkaisemaan Theseuksessa.

Materiaalin käyttäminen muuhun kuin tutkimuskäyttöön ja materiaalin käyttäminen jatkotutkimukseen

Haastattelua ja itse tallennetta ei käytetä muuhun kuin tutkimuskäyttöön. Tallenne tuhotaan välittömästi raportoinnin jälkeen. Tallennetta tullaan säilyttämään koneellani siihen saakka.

Lisätiedot

Pyydämme teitä esittämään kysymyksiä tutkimuksesta halutessanne.

Tutkijan yhteystiedot

Janika Kerola
Tampereen Ammattikorkeakoulu,
janika.kerola@tuni.fi

Liite 4. Suostumuslomake vanhemmille

1 (1)

SUOSTUMUSLOMAKE

Minkälaiset asiat motivoivat lasta muskarissa opiskelemaan?

Suostumus tutkimukseen osallistumiseksi

Minua on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun tieteelliseen tutkimukseen ja olen saanut kirjallista tietoa tutkimuksesta ja mahdollisuuden esittää siitä tutkijalla (-joille) kysymyksiä. Ymmärrän, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja että minulla on oikeus kieltäytyä siitä sekä peruuttaa suostumus ja keskeyttää tutkimus väliaikaisesti syytä ilmoittamatta. Ymmärrän myös, että tiedot käsitellään luottamuksellisina.

Annan suostumukseni tutkimukseen.

Paikka ja päivämäärä

Allekirjoitus

Nimenselvennys

Puhelinnumero

---

sähköpostiosoite

Liite 5. Tutkimustiedote vanhemmille

Tutkimuksen nimi

Pyydämme Teitä osallistumaan tähän tutkimukseen, jossa tutkitaan lasten motivaatiota opiskeluun muskarissa. Yhteystietonne olemme saaneet Musiikkikoulu Sointulan kautta. Pehdyttyänne tähän tiedotteeseen teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, minkä jälkeen teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kerätä tietoja siitä, minkälainen toiminta pienten lasten mielestä motivoi muskarissa opiskeluun. Tutkimuksen tarkoituksena on myös kehittää Musiikkipedagogin tekemää opetustyötä lasten parissa.

Tutkimuksen kulku

Tutkimukseen sisältyy lapsille esitettäviä kysymyksiä ja lisäksi tutkimuksessa toteutetaan haastattelua kuvilla, mikä tarkoittaa, että lapsi saa valita kuvista ne, jotka hänestä ovat muskarissa kivoja toimintoja. Lisäksi tulemme lasten kanssa keskustelemaan valinnoista. Toteutan myös haastattelussa menetelmää, jossa lapsi saa kuvata lapselle mieluisan asian muskarissa. Haastatteluun kuluu aikaa yksi muskaritunti tai mahdollisesti vain osa tuntia. Jos päätät osallistua tutkimukseen, sinua pyydetään vielä allekirjoittamaan erillinen suostumus.

Millä tavalla tutkimusaineistoa kerätään?

Tutkimukseen osallistuvia haastatellaan yllä mainituin tavoin (kyselyt, kuvat ja videoiminen kiinnostuksen kohteista.) Lisäksi tutkimuksen aikana on välttämätöntä Muskaritunnin kuvaaminen. Tallenne tuhoaan välittömästi raportoinnin jälkeen. Tallenne on säilössä Musiikkikoulu Sointulan tabletti laitteella tutkimuksen ajan.

(jatkuu)

Tutkimukseen liittyvät hyödyt ja riskit

Tutkimukseen osallistumisesta ei ole välttämättä teille välitöntä hyötyä. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää kuitenkin muskarituntien kehittämisessä.

Tutkimuksessa käytettäviin menetelmiin ei liity terveydellisiä riskejä, sosiaalisia riskejä, taloudellisia riskejä, henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä.

Luottamuksellisuus, tietojen käsittely ja säilyttäminen

Henkilötietoja ei anneta tutkimuksen ulkopuolisille henkilöille.

Henkilöiden yksityisyys/yksityisyydensuoja turvataan tieteellisissä julkaisuissa/tutkimusjulkaisuissa

Sinusta kerättyä tietoa ja tutkimustuloksia käsitellään luottamuksellisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Tutkimusjulkaisussa kaikki tutkimustulokset esitetään anonymisti. Eikä lapsista julkaista kuvia tai videoita. Ainoastaan lasten ottamat kuvat esimerkiksi soittimista tai muskarissa käytettävistä muista välineistä ja materiaaleista voidaan julkaista tutkimusjulkaisussa. Tutkimustuloksia tullaan raporttoimaan opinnäytetyöhöni, joka tullaan julkaisemaan Theseukseen.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja voitte peruuttaa osallistumisenne tutkimukseen koska tahansa. Lisäksi voitte keskeyttää tutkimuksen halutessanne, milloin vain. Osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista huoltajan suostumuksesta riippumatta. Mahdollinen osallistumisen peruuttaminen ei estä siihen asti kerättyjen tietojen käyttämistä tutkimuksessa.

Vakuutukset ja korvaukset

Tähän tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota ja tutkimukseen osallistumisesta aiheutuvia matkakustannuksia ei korvata tutkimukseen osallistujille.

Yksityisyys tutkimusjulkaisuissa ja tutkimuksesta tiedottaminen

Tutkittavien vastaukset esiintyvät anonymisti tutkimustuloksissa. Lopullisista tutkimustuloksista voidaan lähettää yhteenveto tutkimukseen osallistujille halutessa.

(jatkuu)

Materiaalin käyttäminen muuhun kuin tutkimuskäyttöön ja materiaalin käyttäminen jatkotutkimukseen

Materiaalia ei tulla käyttämään muuhun kuin juuri tähän tutkimustyöhön. Tutkimusaineistoa ei tulla käyttämään myöskään jatkotutkimukseen. Tutkimusaineisto tuhoaan täysin raportoinnin jälkeen.

Lisätiedot

Pyydämme teitä esittämään halutessanne kysymyksiä tutkimuksesta suoraan minulle. Alla yhteystietoni.

Tutkijan yhteystiedot

Janika Kerola
Musiikkikoulu Sointula,
janika.kerola@tuni.fi